

هنوز هم «دختر یا پسر»؟! 

بررسی ترجیح‌های جنسیتی در ایران نشان داد که بیشترین نسبت ترجیح‌های جنسیتی مربوط به کسانی است که ترجیح می‌دهند به تعداد مساوی فرزندان دختر و پسر داشته باشند. همچنین نسبت کسانی که فرزند پسر می‌خواهند بیشتر از کسانی است که فرزند دختر می‌خواهند.

بررسی ترجیح‌های جنسیتی در ایران نشان داد که بیشترین نسبت ترجیح‌های جنسیتی مربوط به کسانی است که ترجیح می‌دهند به تعداد مساوی فرزندان دختر و پسر داشته باشند. همچنین نسبت کسانی که فرزند پسر می‌خواهند بیشتر از کسانی است که فرزند دختر می‌خواهند.

به گزارش ایسنا، پدیده‌های جنسیتی همواره در فرهنگ‌ها و جوامع گوناگون (جهان سوم و جوامع پیشرفته) متداول بوده است و در آینده نیز تداوم خواهد داشت. بر اساس جدیدترین گزارش جهانی «شکاف جنسیتی»؛ در سال ۲۰۱۶ میلادی، کشور فنلاند بهترین و بالاترین رتبه را از نظر وضعیت دختران و زنان به دست آورده است. با این حال پژوهش‌ها نشان می‌دهند در این کشور نیز مادران با دو فرزند دختر به مراتب بیشتر از مادران دو فرزند پسر تمایل دارند صاحب فرزند سوم شوند.

دکتر یعقوب فروتن؛ دکترای تخصصی و جمعیت‌شناسی و دانشیار دانشگاه مازندران به همراه رباب اشکاران؛ کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه مازندران در پژوهشی به بررسی الگوهای ترجیح جنسیتی و عوامل و متغیرهای آن در ایران پرداختند.

این پژوهش که به صورت پرسش‌نامه صورت گرفت، بیش از ۳۵۰۰ نفر از مردان و زنان بالای ۱۵ سال مناطق شهری و روستایی شهرستان‌های اسفراین، اهواز، بابلسر، بجنورد، خرم‌آباد، گنبدکاووس، محمودآباد و همدان را مورد بررسی قرار داد.

نتایج این پژوهش نشان داد که برجسته‌ترین و بیشترین نسبت ترجیح‌های جنسیتی مربوط به کسانی است که ترجیح می‌دهند به تعداد مساوی فرزندان دختر و پسر داشته باشند و اگر به تعداد مساوی دست نیابند، تمایل دارند به فرزندآوری ادامه دهند. همچنین نسبت افرادی که فرزند پسر می‌خواهند، بیش از افرادی است که خواهان فرزند دختر هستند. یعنی اکثریت افراد (دو سوم) به شکل‌های مختلف تمایل به ترجیح جنسیتی دارند و تنها یک سوم هیچ‌گونه ترجیح جنسیتی ندارند.

روستاییان بیشتر از شهرنشینان و مردان بیشتر از زنان خواهان فرزند پسر هستند. بی‌سوادان فرزند پسر را سه برابر بیش از فرزند دختر ترجیح می‌دهند و با افزایش سطح تحصیلات ترجیح‌های جنسیتی ضعیف‌تر و کم‌رنگ‌تر شده و در افراد با تحصیلات عالی دانشگاهی میزان ترجیح فرزندان دختر و پسر به طور یکسان و مساوی به کم‌ترین سطح کاهش می‌یابد.

هر چه نگرش سنتی نسبت به نقش‌های جنسیتی برجسته‌تر می‌شود، میزان تمایل به الگوی ترجیح فرزند پسر نیز افزایش می‌یابد. برای مثال؛ کسانی که با اشتغال زنان کاملاً مخالف‌اند، فرزند پسر را تقریباً سه برابر بیش از فرزند دختر ترجیح می‌دهند. هر چه این نگرش سنتی کم‌رنگ‌تر می‌شود، تفاوت و شکاف بین دو الگوی ترجیح فرزند دختر و ترجیح فرزند پسر نیز کمتر می‌شود.

هرچه تعداد فرزندان بیشتر می‌شود، ترجیح فرزند پسر نیز افزایش می‌یابد. همچنین ترجیح‌های جنسیتی به ویژه ترجیح فرزند پسر به طور چشمگیری از ترکیب جنس فرزندان فعلی تأثیر می‌گیرد. به طوری که وقتی افراد به تعداد مساوی صاحب فرزندان دختر و پسر هستند، غلبه‌ی الگوی ترجیح فرزند پسر به طور چشمگیری تضعیف می‌شود.

به گفته‌ی پژوهشگران این تحقیق: «ابتدا باید این واقعیت را بپذیریم که هنوز هم مسئله‌های جنسیتی وجود دارد. سپس باید تلاش کرد با مطالعات دقیق علمی، ابعاد و زوایای گوناگون این واقعیت هرچه دقیق‌تر کشف و شناسایی شود».

بر اساس یافته‌های این پژوهش بالاترین میزان ترجیح جنسیتی فرزند پسر مربوط به کسانی است که بزرگ کردن فرزند دختر را دشوارتر می‌دانند. به طور کامل بی‌سابقه‌ای، بیش از یک‌سوم آن‌ها فرزند پسر را ترجیح می‌دهند و در واقع فرزند پسر را چهار برابر بیشتر از فرزند دختر ترجیح می‌دهند. این یافته‌ها به وضوح منعکس‌کننده دغدغه‌های اجتماعی والدین نسبت به آینده فرزندان به ویژه دختران‌شان در جامعه است.

بر اساس نتایج این پژوهش که در آخرین شماره فصل‌نامه و جامعه‌شناسی کاربردی منتشر شده؛ یکی از راه‌های غلبه بر مسئله ترجیح جنسیتی این است که سرمایه‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مناسب‌تر و کارآمدتری در عرضه‌های مختلف آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی برای رفع این دغدغه‌های اجتماعی فراهم شود. به طوری که خانواده‌ها از آرامش اجتماعی نسبی در این زمینه بهره‌مند شوند و بر همان اساس نیز رفتار فرزندآوری را فارغ از جنس فرزند تجربه کنند. علاوه بر این؛ پژوهش‌های علمی از جمله مطالعات کیفی و مردم‌شناختی نیز قادرند نقش مفیدی در کشف و شناسایی هر چه دقیق‌تر ابعاد و زوایای گوناگون مسئله ترجیح جنسیتی داشته باشند.